

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 115/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária Korytár s. r. o., Sladovnícka 2557/13, Trnava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ing. Pavol Korytár, **maloletého** [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a **maloletého** [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených zákonným zástupcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 38 P 7/2017-682 z 20. marca 2019, rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 24 CoP 73/2019-887 z 22. januára 2020 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 152/2020 z 21. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“) sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobitnú ochranu detí podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rodičovskú výchovu a styk s maloletými deťmi podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a jeho práva ako otca na zdravý psychický vývoj podľa čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na prijatie opatrení na ochranu detí pred telesným a duševným násilím podľa čl. 19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a práva na zákaz podávania psychotropných a omamných látok maloletým deťom podľa čl. 33 Dohovoru o právach dieťaťa rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia.

2. Maloletí sťažovatelia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu so sťažovateľom aj „sťažovatelia“ alebo „maloletí sťažovatelia“ alebo „maloleté deti“) sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobitnú ochranu detí podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na zdravý psychický vývoj podľa čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa, práva na prijatie opatrení na ochranu detí pred telesným a duševným násilím podľa čl. 19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a práva na zákaz podávania psychotropných a omamných látok maloletým deťom podľa čl. 33 Dohovoru o právach dieťaťa rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú rozsudok Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 CoP 73/2019-887 z 22. januára 2020 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 152/2020 z 21. októbra 2020 zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva nasledujúci stav vecí:

4. Matka maloletých sťažovateľov podala 9. augusta 2017 na Okresnom súde Trnava (ďalej len „okresný súd“) návrh na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva so sťažovateľom.

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 38 P 7/2017-682 z 20. marca 2019 prvým výrokom zveril maloletých sťažovateľov do osobnej starostlivosti matky, pričom určil, že obaja rodičia budú maloletých zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Druhým výrokom bola určená vyživovacia povinnosť sťažovateľa, tretím výrokom bola určená povinnosť sťažovateľa zaplatiť nedoplatok na zročnom výživnom v splátkach, štvrtým výrokom okresný súd určil, že sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý páry kalendárny týždeň od piatka od 16.00 h do nedele do 16.00 h a matka je povinná ich na styk so sťažovateľom riadne pripraviť, piatym výrokom určil, že žiadny z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania, a posledným šiestym výrokom rozhodol, že o trovách konania štátu bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

6. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podali odvolanie sťažovateľ, ako aj matka maloletých detí. Sťažovateľ podal odvolanie proti všetkým výrokom napadnutého rozsudku okresného súdu, a to z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. c), e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

7. Krajský súd rozsudkom č. k. 24 CoP 73/2019-887 z 22. januára 2020 napadnutý rozsudok okresného súdu v jeho prvom, druhom a piatom výroku potvrdil. V treťom a vo štvrtom výroku napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že zročné výživné je sťažovateľ povinný zaplatiť v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, a určil, že sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletými sťažovateľmi každý páry kalendárny týždeň v sobotu od 9.00 h do 18.00 h a v nedeľu od 9.00 h do 18.00 h. Odvolanie sťažovateľa proti šiestemu výroku odmietol a posledným výrokom určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

8. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté

podľa § 447 písm. c) CSP vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 447 písm. f) CSP vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Proti napadnutým rozhodnutiam podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) všeobecné sudy v ich prípade odmietli zákonným spôsobom získané dôkazy o podávaní psychofarmák zo strany ich matky, ktoré do konania predložil sťažovateľ ako ich otec, a tieto nesprávne a arbitrárne posúdili ako nezákonné dôkazy bez uvedenia akejkoľvek právne relevantnej argumentácie,

b) okresný súd ani krajský súd nevykonali žiadne dokazovanie o závažných tvrdeniach o podávaní psychofarmák maloletým sťažovateľom zo strany ich matky, a to napriek návrhom sťažovateľa, a konali v rozpore s princípom zisťovania materiálnej pravdy, ktorý sa uplatňuje v mimosporových konaniach, keď nevykonali vlastné zisťovanie podávania psychofarmák, nepribrali znalca z odboru toxikológie ani detského psychiatra a nezisťovali dopytom u maloletých sťažovateľov podávanie týchto látok zo strany ich matky,

c) všeobecné sudy neprihliadali pri rozhodovaní na najlepší záujem maloletých detí,

d) všeobecné sudy postupovali neprimerane pomaly, a tak spôsobili neprimerané a neodôvodnené preťahy v konaní,

e) najvyšší súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o tom, že lekárske správy predkladané rodičom v konaní o úpravu práv a povinností k maloletým deťom môžu byť posúdené ako nezákonné dôkazy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľov uvedených v bodoch 1 a 2 tohto uznesenia napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na osobitnú ochranu detí, základného práva na rodičovskú výchovu a styk s maloletými deťmi, základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie, práva na zdravý psychický vývoj, práva na prijatie opatrení na ochranu detí pred telesným a duševným násilím a práva na zákaz podávania psychotropných a omamných látok maloletým deťom napadnutým rozsudkom okresného súdu

11. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné sudy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné sudy sú ústavou

povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

12. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ ako otec maloletých sťažovateľov využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom krajského súdu

13. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu právnomu zástupcovi sťažovateľa (2. novembra 2020) zachovaná.

14. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú arbitrárnosť záverov obsiahnutých v napadnutom rozsudku krajského súdu, ktorý v spojení so závermi obsiahnutými v napadnutom rozsudku okresného súdu posúdil sťažovateľom do konania predložené dôkazy o podávaní psychofarmák maloletým sťažovateľom zo strany matky ako dôkazy nezákonné, a to bez uvedenia akejkoľvek právne relevantnej argumentácie. V tomto kontexte sťažovatelia zdôrazňujú, že tak okresný súd, ako ani krajský súd neaplikovali žiadny právny predpis, z ktorého by vyplýval rozpor získania týchto dôkazov (výsledkov toxikologických vyšetrení vlasových vzoriek maloletých sťažovateľov, pozn.) so zákonom.

15. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutými rozsudkami a konštatuje, že tvrdenia sťažovateľa nekorešponujú so závermi obsiahnutými v týchto rozhodnutiach. Konkrétne ústavný súd upriamuje pozornosť na bod 47 napadnutého rozsudku okresného súdu, v ktorom okresný súd vyhodnotil sťažovateľom do konania predložené dôkazy, ktoré mali preukazovať podávanie psychofarmák maloletým deťom zo strany ich matky, nie ako nezákonné, ale ako nehodnoverné, čo predstavuje podstatný rozdiel pri odôvodňovaní napadnutých rozhodnutí aj z pohľadu aplikácie právnych predpisov. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že v danej veci prebieha aj trestné konanie, v rámci ktorého nebolo dosiaľ preukázané, že by práve matka podávala maloletému [REDAKOVANÉ] psychofarmák a u maloletého [REDAKOVANÉ] nebola ani zistená prítomnosť psychofarmák v tele alebo akékoľvek ich užívanie. Okresný súd poukázal na ďalšie dôkazy (správy kolízneho opatrovníka, informácie z Mestskej polície Trnava, správy od ošetrojúcej lekárky a z predškolského zariadenia, ktoré maloletí navštevovali, výsledky testov vykonané pri hospitalizácii, závery znalecké posudku, pozn.) vykonané v tejto veci, z ktorých vyplynulo, že starostlivosť matky o maloletých je viacerými inštitúciami hodnotená pozitívne, ba až príkladne, pričom stretávanie sťažovateľa s jeho maloletými deťmi bolo prerušené z jeho vlastného rozhodnutia. Ústavný súd ani v napadnutom rozsudku krajského súdu nenachádza podklad

na sťažovateľom prezentovanú argumentáciu o vyhodnotení ním predložených dôkazov do konania ako nezákonných. Krajský súd nad rámec záverov obsiahnutých v napadnutom rozsudku okresného súdu, s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil, uviedol, že tieto dôkazy predložené do konania sťažovateľom nebolo možné považovať za relevantné (bod 51 napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.), a to práve s prihliadnutím na zistený skutkový stav, ktorý vyplynul z vykonaného dokazovania. Krajský súd zdôraznil, že okresný súd si splnil svoju povinnosť vysporiadať sa v procese hodnotenia dôkazov s tým-ktorým dôkazom, pričom sa v odôvodnení rozhodnutia starostlivo vysporiadal so všetkými dôkazmi.

16. Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je v každom prejednávanom prípade nahrádzať dokazovanie a prehodnocovať hodnotenie dôkazov zo strany všeobecných súdov, ale iba eliminovať tie najzávažnejšie pochybenia v dôkaznom procese, ktoré spôsobujú porušenie základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Keďže v preskúmanom prípade okresný súd, ako aj krajský súd vyhodnotili dôkazy predložené sťažovateľom nie ako nezákonné, ale ako nehodnoverné, logicky stráca svoje opodstatnenie aj sťažovateľom namietaná absencia aplikácie právnych predpisov v odôvodnení napadnutých rozsudkov, z ktorých by mala nezákonnosť týchto dôkazov vyplývať. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil tieto námietky sťažovateľov z ústavnoprávneho hľadiska ako zjavne neopodstatnené.

17. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že z bodu 33 napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ v podanom odvolaní argumentoval nesprávnosťou záverov okresného súdu, ktorý vyhodnotil tieto dôkazy ako nie hodnoverné, a nie ich nesprávnym vyhodnotením ako nezákonných tak, ako to sťažovateľ prezentuje v ústavnej sťažnosti.

18. Sťažovatelia tiež namietajú, že všeobecné súdy nevykonali žiadne dokazovanie o závažných tvrdeniach o podávaní psychofarmák maloletým sťažovateľom zo strany ich matky a konali v rozpore s princípom zisťovania materiálnej pravdy, ktorý sa uplatňuje v mimosporových konaniach, keď nevykonali vlastné zisťovanie podávania psychofarmák, nepribrali znalca z odboru toxikológie ani detského psychiatra a nezisťovali dopytom u maloletých sťažovateľov podávanie týchto látok zo strany ich matky. Vo vzťahu k týmto námietkam ústavný súd poukazuje na tú časť napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 59, pozn.), v ktorej tento uviedol, že okresný súd vo veci vykonal dostatočné dokazovanie a na základe dôkazov, ktoré boli v rámci dokazovania pred súdom prvej inštancie vykonané, bol dostatočne zistený skutkový stav veci. Okresný súd sa riadne zaoberal každým návrhom na vykonanie dokazovania a v napadnutom rozsudku uviedol dôvody (bod 56 napadnutého rozsudku okresného súdu, pozn.), pre ktoré sťažovateľom navrhnuté dôkazy nevykonali. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd aj námietku o nezohľadnení najlepšieho záujmu maloletých, ktorú sťažovateľ argumentačne prepojil s námietkami o nedostatočnom zistení skutkového stavu a nevykonaní ním navrhnutých dôkazov, za zjavne neopodstatnenú.

19. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom napadnutých práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu

20. Ústavná sťažnosť sťažovateľov v tejto časti je argumentačne vedená výlučne v rovine namietanej arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v časti, v ktorej tento odmietol dovolanie sťažovateľa vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľov dospel k absurdným právnym záverom o použití nezákonných dôkazov len v prípade dôkaznej núdze, keď v konkrétnych okolnostiach veci išlo zo strany sťažovateľa ako otca maloletých detí o splnenie jeho zákonnej povinnosti na zabezpečenie zdravia svojich detí, čo nemožno v žiadnom prípade považovať za nezákonný postup a správa z lekárskeho vyšetrenia dieťaťa nemôže byť právne posudzovaná v konaní o úpravu práv a povinností k maloletým deťom za nezákonný dôkaz.

21. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Uvedené zároveň nevyklučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

22. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že súdy nižších inšancií sa náležite vysporiadali s tvrdeniami sťažovateľa o údajnom ohrozovaní maloletých detí matkou podávaním psychofarmák. Z dôkazov, ktoré boli v konaní vykonané a na ktoré v konkrétnostiach poukázal aj najvyšší súd, vyplýva, že matka riadne zabezpečuje celkovú osobnú starostlivosť o maloleté deti a znalkyňa, ktorá v konaní vypracovala znalecký posudok, nezaznamenala žiadne neprirodzené správanie sa maloletých detí ovplyvnené užívaním psychofarmák (bod 24 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Najvyšší súd nevzhliadol v procese voľného hodnotenia dôkazov zo strany odvolacieho súdu žiadne porušenie práva na spravodlivý proces.

23. Pokiaľ ide o časť napadnutého uznesenia, ktorá sa zaoberá posudzovaním (ne)prípustnosti nezákonných dôkazov v procese dokazovania, ústavný súd konštatuje, že ju možno s ohľadom na nosné dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia v tejto veci súdy nižších inšancií (o nehodnovernosti dôkazov a nie nezákonnosti dôkazov, pozn.), považovať za nadbytočnú. Z ústavnoprávneho hľadiska je však podstatné, že sa najvyšší súd adekvátnym spôsobom vysporiadal s podstatnou argumentáciou sťažovateľa. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa vo vzťahu k ním uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 447 písm. c) CSP za ústavne konformný a udržateľný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v zákone.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva na osobitnú ochranu detí, základného práva na rodičovskú výchovu a styk s maloletými deťmi, práva na zdravý psychický vývoj, práva na prijatie opatrení na ochranu detí pred telesným a duševným násilím a práva na zákaz podávania psychotropných a omamných látok maloletým deťom napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

25. K namietanému porušeniu týchto práv je potrebné uviesť, že sťažovatelia namietajú porušenie týchto ich práv v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv.

26. K tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie jeho práv ako otca maloletých podľa čl. 9, č. 19 ods. 1 a čl. 33 Dohovoru o právach dieťaťa, ústavný súd uvádza, že medzi v ústavnej sťažnosti namietaným porušením čl. 9, čl. 19 ods. 1 a čl. 22 Dohovoru o právach dieťaťa a osobou sťažovateľa chýba príčinná súvislosť (kauzálny nexus) a námietka porušenia týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa zo strany sťažovateľa (otca) je zjavne neopodstatnená, keďže namietat' porušenie práv zakotvených v Dohovore o právach dieťaťa je aktívne legitimované dieťa (maloletý).

27. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.5. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

28. Reflektujúc petit ústavnej sťažnosti, ktorá je koncipovaná sťažovateľom – advokátom, podľa ktorého k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov a prejednanie záležitosti v primeranej lehote malo dôjsť napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ústavný súd dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou či nesprávnym alebo neefektívnym postupom). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd takú ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08, II. ÚS 528/2017).

29. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a neustanovujú inak.

30. Prihliadajúc na rozsah a dôvody ústavnej sťažnosti, keď sťažovateľ v odôvodnení namieta, že všeobecné súdy postupovali neprimerane pomaly, a tak spôsobili neprimerané a neodôvodnené priet'ahy v konaní o úpravu práv a povinností k maloletým sťažovateľom, ústavný súd uvádza, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

31. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušovanie označeného práva ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (m. m. Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

32. Ústavný súd taktiež už opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07, I. ÚS 269/2012).

33. Z obsahu ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že konanie o úpravu práv a povinností k maloletým sťažovateľom na čas do rozvodu bolo v čase podania ústavnej sťažnosti na všetkých inštanciách už ukončené, pričom ústavná sťažnosť v tomto smere neobsahuje ani žiadnu konkrétnu argumentáciu.

34. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Ústavný súd napokon dodáva, že sťažovateľ je v zjavnom konflikte záujmov vo vzťahu k maloletým sťažovateľom v konaní pred ústavným súdom či ich zastupovaní v tomto konaní ako ich zákonný zástupca, a to s poukazom na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

36. Ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že odmieta ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní, nepovažoval za potrebné sa riešením tejto kolízie ďalej procesne zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu